

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Seriozilor nefericiți nu se
primesc. — Manuscrise nu se
retine.

INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Dukes, Heinrich
Schäfer, Rudolf Mosse, A. Oppels;
Nachfolger Anton Oppels; J.
Doménil; în Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernat;
în București: Agence Havas, Suo-
cursale de Roumanie; în Ham-
burg: Karoly & Liebmann.

Prețul inserțiilor: o seriă
garmond pe o coloană 6 or. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
seriă 10 cr. sên 50 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

Nr. 131.

Brașov, Vineri, 14 (26) Iunie

1896.

Incep curteșirile.

Cu ziua de ieri camera ungară s'a închis, deputații vor avea o vacanță de trei luni, adică până la 30 Septembrie, în care timp putem fi, deci, liniștiți în ce privește parlamentul unguresc, căci cel puțin în intervalul acesta n'avem să ne temem de făurirea vre-unei nouă legi asupra noastră.

Cu atât mai mari vor fi însă curteșirile, ce vor începe de-acum în lungul și largul țerei pentru viitorile alegeri de deputați dietali. Se asigură de toate părțile, că acestea au să urmeze la toamnă, așa cam pe la sfârșitul lui Septembrie, ori cel mult în Octombrie. Este adevărat, că din partea partidei „liberale“ nu s'a observat până acum vre-o mișcare hotărâtă în ce privește viitorile alegeri, dăr acesta se crede, că ar fi numai o tactică pentru de-a înșela partidele din opoziție, ca astfel viitorile alegeri să le afle nepregătite. Poate chiar fără voia Banffy să fi silit a dizolva la toamnă camera, de-ore-ce concesionile, ce vră să le facă în cestiunea pactului față cu Austria, au dat naștere la nemulțămiri mari, ce se manifestă nu numai în sinul partidelor opoziționale, ci chiar și din partea multora dintre „liberali“, cari nu prea sunt încântați de atitudinea lui Banffy în cestiunea pactului și ar vră să se scape de el.

În astfel de împrejurări îi va fi foarte greu lui Banffy de-a face să se voteze din partea camerei propunerile privitoare la pact, mai ales în ce privește pretențiunile Austriacilor față cu urcarea cotei. Pentru a încungiura o eventuală crasă ministerială, poate că el se va vedea silit să ceară dizolvarea camerei chiar înainte de-a fi voit.

În fine o diferență de 2—3 luni puțin hotărăscă. Fapt e, că viitorile alegeri se apropie și că în vederea

acestora toate partidele opoziționale unguresci au început să facă pregătiri mari, ér curteșirile, cari până aci s'au făcut în ascuns, de aci înainte vor începe pe față și în dimensiuni mari.

Semnele de până acum arată însă, că acele curteșiri nu vor rămâne numai în cercul Ungurilor, ci vor trece și la noi. Nu mai vorbim de „partida populară“, care printre Slovaci din Ungaria nordică lucrăză chiar dela constituirea sa și încă cu un succes neașteptat, dăr și celelalte partide unguresci vor căuta să găsească sprijin printre alegătorii nemaghiari, între cari nici noi Români nu vom fi scutiți.

Avem tocmai acum înaintea noastră un articol al fôiei apponyiste din Clușiu, „Erdelyi Hirado“, care ne arată negru pe alb, că pentru viitorile alegeri se prepară mari tentațiuni în contra Românilor. Fôia apponyistă începe de pe acum să facă curte Românilor, spunând, că față cu națiunile nemaghiare partida „națională“ a lui Appony „e cea mai capabilă pentru de-a face posibilă o pactare pacinică“, că ei „sînt amar pierderea ce-o îndură statul ungar prin aceea, că o parte a cetățenilor se retrag dela viața politică a statului“, și că „încetarea acestei triste stări de lucruri formeză cea mai fierbinte dorință a lor“.

Mai spune apoi fôia ungurescă, că „poate cine-va să fiă cetățen fidel și decă limba maternă a lui nu este cea maghiară și nimănu nu 'i se poate lua în nume de rău, decă voește să rămână credincios originei și rasei sale“. Se adreseză apoi direct către noi dicând, că „decă în privința din urmă dorințele naționalităților nu s'au realizat în deplină măsură, atunci frații noștri Români să caute sanarea rului pe cale constituțională“.

Acestea toate le aduce fôia ungurescă în legătură cu cestiunea or-

ganisărei partidei „naționale“ în Ardeal.

Lin acestea poate ori-cine să se convingă, că tentațiunile s'au început deja și față cu Români ardeleni. Acesta a și fost tot ce am voit să constatăm de astă-dată, căci, urmărind cu atențiune planurile și activitatea febrilă dezvoltată de adversarii noștri, putem să aprețim mai bine miseria situațiunei, în care are să ne găsească desfășurarea evenimentelor viitoare, decă nu ne vom reculege cu un ceas înainte de-a fi prea târziu.

CRONICA POLITICĂ.

— (13 25) Iunie.

Am fost amintit nu demult, despre articolul: „Ungaria milenară și garanțiile existenței sale“, scris de Gustav Beksics în „Revue de politique et parlamentaire“. Între ideile scrințite, pe cari le dezvoltă Beksics în articolul său se află și ideea să privitoare la cestiunea naționalităților. Etă ce dică el: „Nici autonomia croată, nici ideea unui stat slav de Sud nu pot tulbura echilibrul statului istoric maghiar. Triumful ideilor naționaliste în Ungaria nu posedă condițiunile de lipsă; de-ore-ce nu este spriginit nici prin documente istorice, nici prin factori culturali sên economici. Nu este pericolos nici elementul român, căci și decă s'ar imulți în proporția de până acum, în timp de un jumătate de secol ar reprezenta numai 4 milioane lângă 17 milioane Maghiari. Ideile naționalităților nici atunci n'au putut copleși Ungaria, când era cu mult mai slabă decă astăzi, și când aspirațiunile naționalităților erau sprijinite ohiar și de-o putere străină. Astăzi cu atât mai puțin o pot copleși, de-ore-ce „rasa maghiară e puternică și pretinde respect general (!) Statul istoric maghiar înainteză fără piedecă, și în scurt timp va ajunge la țintă. Atunci apoi nu va mai exista cestiunea naționalităților“.

Conform soirilor sosite din Petersburg, acolo a erupt o mare grevă a muncitorilor

de fabrici. Se asigură, că numărul greviștilor se uroă la 176 000. Mulți dintre posesorii de fabrici au început negocierii și se speră, că neînțelegerile vor fi în scurt aplanate.

Guvernul spaniol după cum anunță depeși sosite din Madrid, are de gând să trimită nouă trupe la Cuba, pentru combaterea insurgenților. Se asigură, că 40,000 soldați vor pleca în Septembrie, 40,000 în Octombrie și 20,000 înainte de Ianuarie. Prima expediție va cuprinde numeroși soldați de geniu pentru a efectua lucrări de fortificare.

Privitor la turburările din Turcia, scirile mai nouă sosite din Constantinopol anunță următoarele: Revolta din Hawan pare mai gravă decă se putea crede după primele telegrame. Șese companii de soldați pedestri turci și aprôpe 100 din cavaleria au fost aprôpe nimiciți de Druși. Scirile din Diarbekir, Sivas și Malatia anunță, că situația este egală cu aceea, care a precedat esplosia atrocităților din anul trecut. Cercurile turcesci din Creta sunt neliniștite de noua atitudine a Greciei, care permite oficerilor greci de a pleca în Creta. Mai departe se anunță din Atena, că nisce oficeri ai cuirasatului escadrei franceze, „Neptune“, cari se plimbau pe cheul din Canea au fost insultați de nisce Turci. Consulul francez a adresat mustărri vii guvernatorului. În fine se asigură, că panică mare domnesce la Canea, în urma descoperirii de cruci roșii trase în timpul nopții pe casele Creștinilor. În acest fapt se ved nisce indicii de comploturi musulmane.

Agliardi și urmașul său.

Eră a sosit în Viena trimisul Papei, contele Stanislaw Muccioli, pentru a aduce nunciului Agliardi împărțășirea oficială a numirei sale de cardinal, și pentru a-i lua jurământul prescris. Se dică, că în 30 Iunie noul cardinal va avea audiența de adio la Majestatea Sa, după care va pleca direct la Karlsbad, unde

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Signora mută.

(O foită memorativă din di-rul unui student de p'atunci din Lipsca, de Karl Wartenburg.)

(Urmare.)

Străinul își ceru scuse pentru intrarea la mine pe un timp atât de târziu; vorbia într'o nemțescă străină, dăr curată. Îmi spuse, că ar fi sosit acum noaptea cu nevasta lui. Signora — acest termen îl folosi apoi continuu, — signora e bolnavă și dela hotelistă a aflat, că aci sub Nro. 14 șede un doctor și de aceea vine cu rugărea, ca, doctorul să cerceteze bóla signorei. Ultimele vorbe le dică el hesitând și cu o căutătură dubiă. El adeoă își inchipuse un doctor mai puțin tiner, și când colo, se lovi de mine. Hotelistul, care pe fiă-care student, ce șede la el mai mult de jumătate de an, se îndatinase a-l numi doctor, înțelesese pe amicul meu George și de aceea îndreptă pe străin la odaia Nr. 14: dăr George nu sosise încă acasă. Atunci

auđii pe ambit pași și cântarea d-lui ministru al cultelor Müller:

„Oblu dela cărcimă viu,
Drumule, tu ești pustiu!“

Era George.

— „Acesta-i doctorul...“ dică eu străinului, pe care George îl privi surprins. Câte-va cuvinte lămuriră amicului meu starea lucrului.

— „Ah“, dică el ridând, ce pôte fi? Nevasta d-tale se va fi reoit în cupeul rece, neincăldit. Aci ai nițel rum și mașina mea de cafea, aci-i zahar, fierbe d-ta pacientei un păhar de grog și te asigur, că pe dimineță va fi sănătoasă ca mărul.

Străinul luă medicina cea rară, mulțami și plecă.

„Ce nătărău original“, dică George, închiudând ușa după străin și pășind voios prin odaia, „are o față pururea dispusă spre cărtă. Ochii aceia negri, trăsura cea ironică în jurul gurii, — și totușe o anumită frumșetă în fața cea palidă a ei.“

— „Dăr fruntea cea îngustă și fălcile cele buibucate, observați eu; „par'că ar fi

o renumită criminalitate incorporată, o cauze celebre“.

— „Intr'adevăr, tu ai dreptate“, dică amicul meu ridând, „dăr sunt curios de signora ta; decă ei mai sunt mâne p'aci, îi voi face signorii o vizită și o voi întreba cum se află după grog-receta mea... Dăr acum se durmim, tu scii, că mâne am să figurez ca secundant într'un duel de sabii“.

În dimineța următoare, ocupați cu afacerea duelului, uitarăm pe străinul cu signora lui și nici unul nu ne mai gândirăm la ei, nici nu auđirăm ceva despre străinul, necum să-l vedem. Cam după trei zile veni George într'o seră acasă în voiă bună.

— „Soi tu, pe cine întâlnești în „Café chinois“?“ dică el. „Pe străinul cu signora lui. Dăr ce femeie! Adecă nu, nu o pot numi femeie, femeia are un tip fals, — ea este o Madona dolorosa, o vergură durerosă...“

— „Destul, destul“, îl întrerupsei, eu cunosctributele aceste ale celor amoroși. Ai vorbit cu ea?“

— „Nu, ea apărea atât de fără voiă,

atât de adeno intristată, încât nu mă încumătaiu să o agrăesc. Nici cu alții n'am văduț'o vorbind.“

— „Nici cu bărbatul ei?“

— „Nu numi astfel pe acel om“, îmi dică George infuriat; „acel prost, cum șede lângă ea, cu fața lui cea palidă, cu barba cea neagră și cu ochii cei întunecați, pururea schinteitori, a căror privire împunge ca vârful pumnalelor, îmi paré, că-i un vampir, care a prins o pradă, al cărei sânge îl suge chiar din inimă, — séu ca satan, care duce cu sine sufletul unui ânger pierdut.“

Eu făcui semn dând din umere.

— „Ce nebun! pôte ađi s'a jucat în teatrul cetății „Robert dracul“. Vei fi văduț în acesti, ômeni pe Bertram și Alice.“

— „Nu, nu! Nu face vițuri proște; tocmai așa impresia îți face acel om, precum ți-am spus. Ce caută omul acela în „Café chinois“? El pare, că nu cunoece pe nimenea“.

— „Unde este mortăciunea, se adună și vulturii, ba și corbii. Acuși va avea el destui cunoscuți acolo“.

va sta câte-va săptămâni și apoi va merge la Salzburg séu în Tirol.

Depărtarea lui Agliardi este caracterizată din partea foilor guvernamentale ungurești ca o învingere a lui Banffy. Imprejurarea aceasta ne îndemna să reamintim cetitorilor noștri conflictul iscat anul trecut între Banffy și Agliardi, — conflictul, care a fost atunci foarte mult discutat în pressă.

Scim, că la invitarea lui Banffy, Agliardi venise anul trecut în Ungaria. Pressa guvernamentală îl întâmpină cu căldură, lăudându-l prin articolul de fond tactica și înțelegciunea, dér de altă parte Banffy îl denunță contelui Kalnoky, că s'ar fi amestecat în afacerile interne ale Ungariei, pretinzând dela acesta, ca să facă reclamațiunile la Roma. Kalnoky a răspuns însă, că reclamațiunile nu pôte face pe cât timp nu cunoșce faptele, prin cari Agliardi ar fi eșit din cercul séu de competență. Ceru deci lămuriri, pe cari însă Banffy nu le-a dat, deore-ce n'avea de unde și n'avea ce să dea. Într'aceea deputatul guvernamental Terényi făcu o interpelare în cameră, la care Banffy a răspuns afirmând, că în cauza lui Agliardi s'a și trimis o notă oficiasă la Roma.

Intriga a avut efectul, că în curând după asta Kalnoky a dimisionat din postul de ministru de externe, dând tot-odată publicității faptul, că Banffy a mințit în cameră, deore-ce nu s'a trimis la Roma nici o notă.

Acesta a fost blamagiul, ce l'a îndurat actualul ministru-președinte unguresc în anul trecut. În loc de a-și viri capul în pene și de a tăce, organele guvernamentale resusciteză acum faptul din nou, atribuind depărtarea din Viena a lui Agliardi succesului lui Banffy.

Ce mai scii, pôte să fii adevărat. Foile catolice însă declară hotărît, că depărtarea lui Agliardi nu stă nici într'o legătură cu uneltirile lui Banffy. Ca dovadă se provacă la faptul, că Agliardi se departă din Viena ca cardinal, și depărtarea lui se va face cu mare pompă.

Urmas al lui Agliardi în nunciatura apostolică din Viena va fi, cum se scie, *Taliani*, metropolitul din Montegallo, un bărbat în etate de 58 ani, despre care foile catolice asigură, că va urma aceeași politică, și va lucra întru toate în același spirit, ca și Agliardi. Imprejurarea aceasta, dic foile catolice, încă este o dovadă, că depărtarea lui Agliardi nu este a se atribui influinței guvernului unguresc.

Din dieta ungară.

În ședința de alaltăeri a camerei ungare ministrul-președinte Banffy răspunde la interelările, pe cari le făcuseră nu de mult deputații Ugron, Holló și Meszlényi, cel d'intăi privitor la cestiunea orientală, ér ceilalți doi privitor la agitările partidei antisemite din Austria, și în special la agitările lui Lueger contra Ungariei.

Vorbirile ținute din acest incident au fost următoarele:

Ministrul-președinte Banffy: Cestiunea, pentru care d-l deputat Ugron a făcut interpelarea, a fost desfășurată și tratată pe larg din partea d-lui ministru de externe, și mă mir cum de d-l deputat se îndreptă către mine cu o întrebare, la care nu pôte spera să capete alte lămuriri, decât pe acele, cari deja au fost date de către d-l ministru de externe. În legea dela 1867 este statorit, că, privitor la politica esternă, ministrul de externe trebuie să procedă în înțelegere cu guvernul ungar; și acesta aprobă întru toate politica, pe care a urmat-o d-l ministru de externe cu privire la cestiunea orientală. În partea primă a espunerei pentru externe se accentuează susținerea statului quo pe peninsula balcanică; ér în a doua parte se vorbește despre cestiunea arméniă, față cu care guvernul comun a observat o atitudine rezervată. Deci punctul nostru de vedere în cestiunea orientală este, ca să nu permitem amestecul și ingerința vr'unui stat străin, precum nici noi nu ne arogăm vr'o injuriată specială asupra politicii balcanice. (Aprobări în drepta).

Gavril Ugron: Motivul, care m'a îndemnat să fac interpelarea, a fost acela, că nu se pôte rezolva politica esternă a unui stat după uși închise. De deci de ani nu s'a făcut altceva în delegațiunile, decât s'a votat încredere ministrului de externe Gustav Kalnoky, a cărui espunere totdeuna era plină de finețe și de formule diplomatice. Acuma de-odată se pronunță o espunere, care față cu cei tari observă termeni blânși și frumoși, ér față de Turcia slabă este provocătoare și dură. Așa de pildă despre Bulgaria se dice în espunere, că acolo domnesc raporturi normale; până când ori-cine scie, că Bulgaria stă astăzi sub nemijlocita influință a Rusiei, și că Bulgarii nu încetă de-a ataca și batjocori Ungaria.

Noi Maghiarii avem interesele noastre politice specifice, mai ales în Orient, și nu putem permite, ceea-ce s'a făcut până acum, că adevărat Maghiarii au fost făcuți urgisiți înaintea popórelor balcanice, sub pretext, că ei ar voi să le turbure acestora viața de stat. N'am aușit niciodată să se fi ridicat în Serbia, România, séu Bulgaria acuse contra Austriei, ci totdeuna numai contra Ungariei, când chiar națiunea maghiară ar trebui să fii protectoră (!) națiunilor mai mici, de cari e în-
fistofelice asupra jucătorilor. Eu vedeam, cum străinul pierde într'una, cum scóte portmoneul și trage din el bancnote austriace cu grămada și le pune pe masă, dér care cum o pune, curând și dispărea. Dinții lui, cari erau albi și ascuțiți ca ai unui lup, mușca buza din jos, și când bancheul câștiga și trăgea banii, ceea ce se întâmpla într'una, atunci el îl privia, de gândia, că l'ar mânca cu ochii, arunca asupra lui nisce priviri mai înșepătore, decât nisce ouște ascuțite.

Intr'acestea George se apropiă de locul signorei. Ochii lui erau pironiți asupra frumoșei și tinerei fințe. El se închină, vedui, că-i spune câte-va vorbe, pe cari însă nu le aușii. Ea tăcea și se înșepenea în poziția ei nemișcată, nici măcar capul nu și-l'a mișcat. George deveni mai vioi, mai vorbăreț. Acestă recelă mută nu-l descurăgia, îl înflăcără încă mai mult.

Dér nici după o nouă încercare de-a conversa cu dânsa, ea nu dîse nimic. Eu însă observai, din schimbarea trásurilor feței ei, că e cuprinea de frică și că aruncă o căutătură plină de frică asupra bărbatului

de lângă ea. Străinul însă era atât de confundat în joc, încât se părea, că nici nu mai scie, că femeia cea frumoasă e lângă dânsul. Mie însă totuși imi vine a crede, că el spiona tot cuvântul eșit din gura lui George. În fine străinul întrerupse jocul atât de repede și furios, încât le părututuror bătător la ochi. Dete brațul nevastei sale, — de bună sémă nevastă-i putea fi — și se departără din cafenea, fără de-a ne privi măcar. George voi să-l urmeze, dér eu îl împiedecai.

După-ce și ministrul-președinte este răspundător pentru politica esternă, și el nu a spus alta decât ceea-ce s'a petrecut în delegațiunile, și n'a dat alte lămuriri, nu iau la cunosciță răspunsul séu.

Majoritatea camerei ia la cunosciță răspunsul ministrului-președinte Banffy dat deputatului Ugron, și apoi se trece la celelalte două interelări ale lui Meszlényi și Holló.

Ministrul-președinte Banffy: Privitor la interelările d-lor deputați Holló și Meszlényi, înainte de toate sunt de părere, că direcțiunea, tonul și manierele, pe cari le represintă Lueger, nu sunt destul de demne și serioșe, pentru de-a forma obiectul discuției în cameră. (Aprobări în drepta). Machinațiunile, pe cari le întreprinde în Viena Lueger contra noastră, n'ar trebui să ne influințeze întru nimica. Privitor la cestiunile interne ale Austriei, el pôte dice ce-i place, și noi n'avem să luăm nici o măsură; întru cât însă agitațiunile lui Lueger s'ar estinde asupra raportului dintre Austria și Ungaria, sunt sigur, că guvernul austriac va îngriji, ca acele să se pedepsescă; deci eu nu aflu de necesar a reflecta la nesce atacuri nedemne pe basa informațiunilor diariste. Dealtmintrelea aș puté cita din „Egyetérés“ o vorbire, pe care a ținut-o de curând d-l deputat Gavril Ugron tot așa de vehement contra Austriei, în care atacă cerourile conducătoare austriace și pe guvernul austriac. Deci sunt de părere, că și dacă putem condamna, *ne suntem îndreptățiți* de-a critica ceea-ce vorbește Lueger icicolea. Că Lueger este funcționar, încă nu servește ca motiv pentru amestecul nostru; și afară de acesta el e și membru al Reichsrathului, deci posedă libertatea vorbei.

În ce privește interelarea d-lui deputat Meszlényi, n'am cunosciță despre distribuirea de diare și tipărituri, cari ar ataca o naționalitate séu confesiune din statul ungar; și în cas decă s'ar adeveri lucrul, atunci guvernul va lua măsurile trebuincioșe. Tot aceeași pot dice și cu privire la agitatori străini, cari, decă vor lucra contra intereselor Ungariei, vor fi pedepsiți în modul cel mai aspru. (Aprobări în drepta).

Ludovic Holló: Atacurile lui Lueger și-au ajuns culmea în declararea, că el nu va înceta a lucra contra Ungariei până-ce

nu va falfăi steagul negru-galben pe zidurile Budapestei. Nu voiesc se vorbesc despre înșemnătatea politică a lui Lueger, deore-ce înainte de interelarea mea și răspunsul ministrului-președinte, împératul Austriei a chiămat la sine pe Lueger și l'a ținut de-o persoană destul de înșemnată, pentru ca să l roge, să-l înduplece pe cale pacinică, de-a observa un punct de vedere, care a și fost înșoțit de succes. Decă este primit în mod demonstrativ de către împératul un bărbat, care nu e persoană privată, ci primar al Vienei și reprezentant a 85% din opinia publică a acelei oraș; decă stăm față cu un dușman, care ne atacă independența statului nostru; atunci nu aflu de corect, că guvernul n'are a dice nimic în această afacere, ci din contra acțiunea trebuie combătută printr'o contra-acțiune. Atacurile lui Lueger câștigă înșemnătate prin lupta politică și economică, care se pörtă de present în toate părțile Austriei contra Ungariei, și opinia publică din Austria prin acele atacuri se pune în acțiune contra intereselor ungare, chiar acum când decurg pertractările privitoare la pact. Cestiunea este deci destul de serioasă, pentru-ca societatea maghiară să inițieze o contra-acțiune. Nu iau la cunosciță răspunsul d-lui ministru-președinte.

Ludovic Meszlényi: Consider ca mai serioșe agitările lui Lueger, decât vorbirea d-lui ministru-președinte, deore-ce am informațiunile private despre ele. Și de și Ungaria se trage prin tină în Austria, defăimările și minciunile nu mai încetă; și să mă iertați, cel-ce le exprimă, nu e vr'un om de rând, ci vice-primarul capitalei austriace, cu care împératul stă de vorbă, și care ni-e cel mai mare dușman. D-l ministru nu pôte trece rișind peste această cestiune, când mai ales vede bine cum în Ungaria o partidă își continuă agitările sale confesionale. Nu iau la cunosciță răspunsul.

După-ce camera ia la cunosciță, cu majoritate de voturi, răspunsul ministrului-președinte Banffy, ședința se închide.

SCRIRILE ȚILEI.

— 13 (25) Iunie.

MM. LL. Regele și Regina României vor pleca în primele Țile ale lunii viitoare în străinătate.

Serbarea de ieri a regimentului de infanteriă Nr. 50 din loc. În legătură cu cele publicate în numărul nostru de ieri asupra aniversării Țilei memorabile dela Custozza, serbată de către regimentul de infanteriă Nr. 50 din loc, care, putem dice, că în majoritate absolută se compune din soldați români, mai adaugem acuma următoarele: Întreg regimentul, în frunte cu musica, plecă la 2 ore d. a. peste „Curmătura“ la poiana așa numită „Fântâna popii“. La 4 ore d. a. s'au început petrecerea și jocurile soldaților. Frumósele dansuri române „Călușorul“ și „Bătuta“ au fost jucate de 24 feciori, în frunte cu un vâtav, — toți sdraveni și sprinteni. Românii, cari au asistat la aceste dansuri, dic, că nici-odată și nicăiri n'au vedut dansurile noastre naționale jucate cu atâta precisiune, cum s'au jucat de către bravii feciori români ai regimentului 50. Au urmat apoi mai multe producțiuni comice precum: o nuntă țigănescă, lupta între două trupe, corpul de amazóne, Jidanul mămular, ș. a., predate de soldații diferitelor companii ale regimentului. În fine, după-ce întreg regimentul se ospetă cu mncări și beuturi, la 6 ore plecă înderét spre oraș, între sunetele muzicii. Corpul oficeresc luă parte eri la amiași la un prând festiv, ér séra musica regimentului dete un concert la „Otelul central Nr. 1“, după care urmă dans.

Încă un proces de pressă s'a pertractat alaltăeri înaintea Curții cu jurați din Clușiu. Procesul a fost intentat pentru o corespondență publică în tóamna anului 1894 în „Fóia Poporului“, în care se vor-

— „Fă-mi plăcerea și vino mâne séră cu mine în „Café chinois“, mă rugă George, „străinii de sigur vor fi acolo“.

A doua Ți, séra târziu, marsei și eu în „Café chinois“. George era deja acolo, și la masa cea rotundă de joc vedui și pe străinul și lângă el o femeie de-o rară frumșeță, cu manta albă, tăcută, mută, nemișcată și grozav de tristă. Formele staturii ei nu se puteau cunoșce din îmbrăcăminte. Dér se vedea totuși, că e de statură mijlocie. Capul îi reamintea figura unei femei din timpurile antice. Era înfășurat cu nisce cosițe gróse scilpicioșe, ca și cu nisce șerpi negri. Ochii cei brunți ai ei, cu genele lungi, priviau trist și fără Țintă. Gura îi era complet închisă, fața palidă ca marmora, cu o frunte înaltă, fără mișcare, ca o statuă. Înșoțitorul ei juca oart, dér după cum mi-se părea, nu cu vre-un succes splendid. Bancheer era un teatralist bătrân, pensionat, bine cunoscut în Lipsca, care, precum spuneau unii, mai făcea și imprumuturi de bani cu interese bune, era adevărat o vulpe viclenă, care prin ochelarii lui cei de aur arunca priviri me-

de lângă ea. Străinul însă era atât de confundat în joc, încât se părea, că nici nu mai scie, că femeia cea frumoasă e lângă dânsul. Mie însă totuși imi vine a crede, că el spiona tot cuvântul eșit din gura lui George. În fine străinul întrerupse jocul atât de repede și furios, încât le părututuror bătător la ochi. Dete brațul nevastei sale, — de bună sémă nevastă-i putea fi — și se departără din cafenea, fără de-a ne privi măcar. George voi să-l urmeze, dér eu îl împiedecai.

— „Nu-i modru să fii nevasta lui“, dîse George; „O porumbiță nu pôte fi părechia ulului. Nu sciu, în ce relațiunile stă ea cu el, dér nevastă nu-i e“.

Eu dedui sfat lui George, să se păzescă de străinul.

— „Ce?“ răspunde el, „nu mă tem de-ar fi el de dece-ori Othello; îl ureș, deși nu mi-a făcut nici un réu, m'așii duela în pistóle cu ei la 3 pași“.

Eu dedui din umeri îngrijit și-mi propusei a supraveglia asupra lui George.

(Va urma).

bia despre „martiri“. Ca autor al corespondenței s'a declarat *Ioan Șerb* din Poiana de lângă Sibiu. Pe lângă el, au fost acușați d-nii: *G. George Moldovan*, pe atunci redactor al „Făiei Poporului“ și *T. L. Albini*, fost proprietar. Cest din urmă nu s'a prezentat la proces, scusându-și absența printr'o telegramă. Apărător a fost d-nul Dr. Ștefan Morariu. Resultatul procesului a fost, că autorul corespondenței *Ioan Șerb* a fost condamnat la două săptămâni temniță ordinară, er fostul redactor *G. Moldovan* la o lună temniță ordinară și amândoi la suportarea speșelor de proces în sumă de 32 fl. Recurs nu s'a insinuat.

—o—

Cum se căpătuesc „nemeșii“ din Ardeal? Cu răspuns la această întrebare vom aduce ca exemplu comitatul *Mureș-Turda*. În acest comitat, după cum aflăm chiar dintr'o fâie ungară din Clușiu, 80% dintre funcțiunile comitatului sunt ocupate de rudenii ale vice-spanului. Că ce înseamnă această pentru comitat, își poate închipui ori-cine. Despre unul dintre cumnații vice-spanului, anume *Sântha Albert*, care în comuna *Szentharomság* pörta două funcțiuni fiind în același timp și primar al satului și conducător de matricule, — spune „Erd. Hirado“, că nici nu pune mâna pe condei până când bietul țeran nu-i pune în mână cel puțin 1 fl. S'a făcut și acum de curând o arătare contra lui, fiindcă pentru subscrierea unui atestat a pretins 2 fl., dér tôte plângerile sunt inzadar, căci la urma urmelor lucrul ajunge la vice-spanul, care, se înțelege, nu se îndură a porni cercetare disciplinară contra unui cumnat al său, ori chiar de o pornește, ea se sistază de timpuriu. Dacă arătarea se face la ministrul de interne, acesta își cere informațiuni dela comitat și astfel lucrul totuși se face mușama.—Observăm, că aceste constatări le face o fâie ungară. Apoi dacă și poporul maghiar e tractat astfel de clicele nemeșesci, cari au monopolizat funcțiunile comitateilor din Ardel, pôte ori-cine să-și închipuască, de ce tractare pôte să aibă parte poporul român.

—o—

Un student atentator. Din Semlin se depeșază, că un student în etate de 18 ani cu numele *Stevan Milosevics*, a pușcat alături cu un revolver asupra profesorului *Ivan Schack*, pentru-că i-a dat notă rea din istoria naturală. Glonțul însă nu l'a nimerit pe profesor, și atunci *Milosevics* se aruncă asupra lui *Schack*, lovindu-l cu revolverul în cap. Intr'aceea mai mulți ômeni au alergat în ajutorul profesorului, er studentul a fost deținut. Se mai știe, că înainte de două săptămâni încă a pușcat un făptuitor neunoscut asupra profesorului în timpul nopții, dér nu i-s'a dat de urmă. Acum însă s'a aflat, că și atentatorul de atunci a fost tot studentul *Milosevics*.

—o—

Cercetare disciplinară. Lui „Egyetértés“ i se știe, că primarul orașului *Becicherecul mare*, în comitatul *Torontal*, asemenea casarul și comptabilul primăriei sunt destituți și puși sub cercetare disciplinară.

—o—

O palmă politică. Dilele aceste pe una din stradele *Romei* se întimplă ceva interesant: Prefectul *Marchese Guiccioli* discută pe stradă foarte vehement într'o cestiuie politică cu senatorul *Tranzi*. Discuția până acolo a ajuns, încât *Guiccioli*, ca să argumenteze mai bine, îi dete lui *Tranzi* o palmă peste față, acest din urmă încă nu ia rămas dator, și astfel în scurt timp se iură pe stradă la bătaia. Bătaia acum se va fini cu un duel.

—o—

Ôșpeții, cari vin la Brașov, pot afla cele mai bune, mai curate și mai igienice odăi la *Villa Kertsch*, aflătoare pe promenada cea mare a orașului, în nemijlocită apropiere de gara tramvaiului, așa că aici nu mai trebuie birje. Odăi multe și pe ales, clădite în stil modern și elegant mobilate, cu așternut nou, mobile noue, serviciu prompt, er bacșisuri nu se dau. În grădina restaurant și musică mai în fiă-care și. Se pot închiria odăi și apar-

tamente întregi cu luna, cu săptămâna și cu ziua, costând după plac dela 1 fl. până la 4 fl. la și.

Necrolog.

Nicolae Strévoiu, unul dintre distinșii cetățeni români ai Brașovului, președintele Eforiei școlilor noastre de aici și membru mai al tuturor corporațiilor și societăților române din Brașov, nu mai este între cei vii. După suferințe îndelungate, el a răposat astăzi la 11 ore a. m. Societatea română din Brașov a pierdut în *Nicolae Strévoiu* pe un membru foarte valoros al său, er școlile centrale române pe un vechi și vrednic conducător al lor. Adresând întristatei familii condolențele noastre cele mai sincere, lăsăm să urmeze aci următoarele anunțuri funebreale:

Subsemnații cu adenoă durere facem cunoscută încetarea din viață a iubitului nostru părinte și frate

Nicolae Strévoiu,

advocat, președinte al Eforiei școlilor Centrale române ort. res. din Brașov, membru al Comitetului parohial din cetatea internă a Brașovului, membru al sinodului și comitetului protopopese, membru al Asociației transilvane pentru literatura și cultura poporului român, membru în reprezentanța comunală și comitatensă, vice-președintele camerei advocatiale și a mai multor corporațiuni.

Decedat după grele și îndelungate suferințe împărțit fiind cu sfintele taine, în ziua de 13/25 Iunie 11 ore a. m. în etate de 59 ani.

Cortegiul funebral va pleca dela edificiul școlilor de fete române din *Gröveri* sâmbătă în 15/27 Iunie la 4 ore p. m. către cimiteriul din *Gröveri*, unde vor fi depuse rămășițele pămენტesci spre eterna odihnă.

Drd. *Alexandru Strévoiu* ca fiu; Frații: *Stana Conșia n. Strévoiu*; *Ioan Strévoiu* paroch gr. or. în *Zărnescl*.

Dela Eforia școlilor centrale române gr. ort. primim următorul anunț funebral:

Nicolae Strévoiu

Advocat și mult meritatul președinte al Eforiei școlilor centrale române de relig. gr. or. din Brașov

nu mai este între cei vii.

Nobilul său suflet astăzi la 11 ore a. m. și-a părăsit locașul pămენტesc.

După un serviciu plin de zel de 20 de ani ca vice-președinte și președinte în vărsta de 59 de ani, trecând la cele eterne a lăsat Eforia și școla lipsită de un conducător valoros și probat și de un adevărat părinte al școlilor noastre.

Despre această durerosă și profund simțită pierdere încunoscimăm pe toți amicii școlei și aderenții culturii naționale.

Corpul mult regretatului defunct se va espune în sala școlilor de fete din *Gröveri*.

Brașov, 13/25 Iunie 1896.

Eforia școlilor centrale
române gr. ort.

Fia-i țărēna ușoră și memoria neperitoare!

Esamene în Brașov.

Brașov, 13 (25) Iunie.

În pensionatul *Vautier* din loc s'au terminat aseră esamenele din diferite studii printr'o producțiune musicală teatrală. S'au executat la această producțiune diferite coruri atât în limba franceză, cât și germană. După fiă-care cor urmă câte-o declamațiune; s'a declamat în limba franceză, germană, română și maghiară. Declamațiunea română „Ana Dömnă“, de *V. Alexandri*, a fost esecutată de d-ra *Gologan*, îmbrăcată în costum național.

E de observat, că elevele din internatul d-rei *Vautier* sunt în mare parte române și Bulgăroice, cari după un an, mult doi învață foarte bine și limba franceză și germană. Dovadă despre acesta ni-a dat eri sēră și piesă teatrală „Miss Robinson“,

o operetă franceză, ce s'a jucat cu mult succes de tinerele eleve ale internatului, cari își esecutară rolurile cu multă siguranță și inteligență.

Aceste tôte sunt rezultatele unei conduceri cu mult tact și chibzuință, basată pe o lungă esperiență a D-rei *Henrietta Vautier*.

Brașov, 13 (25) Iunie 1896.

Domnule Redactor! În darea de sēmă asupra esamenelor dela școla noastră de fete din loc, publicată în Nr. 129 al prețuitei „Gazete“, d-l corespondent X a comis și unele erori, pe cari în interesul adevărului dator sunt a-le rectifica. Anume la cl. III de fete se știe, că au fost și „declamațiuni frumöse“, pe când în realitate nu s'a declamat de loc. Tot asemenea la clasa a V de fete, d-l corespondent spune, că s'a esaminat și din istorie, pe când în adevăr nu s'a pus nici o întrebare măcar cât de mică. Tot aci se vorbește și de declamațiuni, pe când în adevăr n'a fost nici o declamațiune, nu döră că copilele n'ar fi învățat declamațiuni, ci nu mai era vreme.

În același timp s'a omis a-se spune, unde în adevăr au fost declamațiuni; așa d. e. în cl. II, în care a instruat d-l *Butnariu*, au declamat 5 copile. Apoi observarea d-lui coresp. X dela cl. III „declamațiuni frumöse“, sēmă dea voiă a-o atribui elevelor clasei a II. Tot asemenea observarea cu declamațiunile dela cl. V trebuie să o facem la cl. IV, din care au declamat două copile. Se vede, că d-l coresp. a scris prea repede darea de sēmă și din pricina acesta s'au comis erorile amintite. La cl. I spune d-l corespondent, că esamenul în general a fost „forțe bun...“, pe când la cl. II știe: „s'a constatat de asemenea un rezultat multămitor. Vorbele „de asemenea“ nu pot împăca nici de cum pe superlativul „forțe bun“ cu pozitivul „multămitor“ și nici nu au tot același înțeles. Aci sēmă dea voiă d-l coresp. X a-i primi vorbele „de asemenea“ cu adausul „forțe bun“. În chipul acesta nu suferă nici gramatica, nici adevărul. Observările mele rectificătoare, cred că le va confirma și apreția și on. publico asistent la esamenele amintite.

Radu.

Convocări.

Conform concludului adunării generale din 6 Iuliu 1895, adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Mediaș și giur“, se va ține în anul curent la 11 Iuliu n. 3 ore după am. în școla gr. cat. din Mediaș, la care sunt invitați toți membrii Reuniunii, precum și fiă-care sprijinitor al ei.

Programa:

1) Cuvēnt de deschidere prin presidentă; 2) Raportul comitetului despre activitatea sa dela adunarea generală trecută până în presente, și despre starea materială a Reuniunii; 3) Alegerea unei comisii pentru censurarea raportului de sub punct 2; 4) Alegerea unei comisii pentru verificarea protocolului adunării generale; 5) Alegerea unui membru în Consiliu și completarea membrilor Comitetului Reuniunii; 6) Satorirea locului și a timpului pentru adunarea generală din anul viitor; 7) Propunerii eventuale, cari țintesc la prosperarea Reuniunii.

Se observă, că în aceeași și la 2 ore d. am. și tot în aceeași localitate, Comitetul Reuniunii își va ține ședința sa ordinară.

Mediaș, 23 Iunie 1896

Maria Moldovan,
presidentă.

Comitetul despărțământului scris, în ședința sa dela 28 Maiu a. o., a hotărât ținerea adunării generale de ast an, pe ziua de 11 Iulie st. n. la 3 ore d. a. în școla română gr. cat. din *Reghin*, la care sunt invitați toți doritorii de progresul poporului, și cu deosebire membrii asociațiunii, și poporul țeran din acest despărțământ.

Programul obiectelor deliberānde în această adunare generală se va pune la vedere publică în ziua defiptă.

Dela direcțiunea despărțământului XXVI al Asociațiunei transilvane.

Reghin, la 28 Maiu 1896.

P. Barbu,
director.

Ioșif Popescu,
secretar.

DIVERSE.

Productul de aur din Australia. Cât aur se află în minele din Australia se pôte vedē din următoarele date, cari arată productul aurului din Australia din anul trecut. În cele șapte colonii din Australia s'au produs cu totul 2,350,562 unții de aur. În 1894 productul a fost de 2,243,634, er în 1886 numai 1,389,607. Se pôte vedē de aci, că productul aurului de nouă ani încöce s'a înmulțit foarte tare. În anul trecut productul aurului din colonia „Victoria“ a fost 740,056 unții, în Queensland 623,000, în Neu-Sud-Wales 360,165, în Selandanouă 293,491, și în Australia de vest 231,513 unții.

Pentru ce se ardau cadavrele mai demult? Mai de mult se credea, că microbii, cari se înmormēntau de-odată cu cadavrele, viețuesc încă foarte mult după astrucare și de aceea cadavrele se ardeau. Astăzi însă, după mai multe cercetări s'a constatat, că microbii înmormēntați cu cadavrele nu viețuesc, decât numai foarte scurt timp după înmormēntare. Așa de exemplu s'a aflat, că baccilii de tifus viețuesc după înmormēntare cel mult 96 de zile, baccilii de coleră 28 și baccilii cei de aprindere de plămāni 85 de zile.

Literatură.

Din cunoscuta și răspândita „Biblioteca pentru toți“ à 30 banii (8 cr.) numărul au mai apărut:

Nr. 59, care formēză ultima parte din frumösele impresii ale talentului poet *A. Vlahuță*, intitulată *Din gona vieții*. (complect în Nr. 51, 57 și 59).

Nr. 60, 65 și 66, cuprind complect celebrul și îndușetorul roman *Manon Lescaut* de *Abatele Prévost*. Rar s'a vădūt în limba română roman mai drăgălaș și mai bine scris. Traducțiunea e făcută de cunoscutul publicist *Spartali*.

Nr. 61, *Trotoarul Bucuresciului* de *D. R. Rosetti* (Max), unul dintre cei mai spirituali gazetari români.

Nr. 62 *Enoch Arden*, poemă foarte frumösa de *Tennyson*. Acestă bucată frumösa ilustrată și prea bine tradusă în versuri de *d. Haralamb Lecca*, au fost supranumită „Werter engles“.

Nr. 63 e un număr de o excepțională valörea literară. *Satirile d-lui Dem. C. Olănescu* (Ascanio), sunt un mic cap de operă de vervă și de inoniă. În acest volum se află și deliciösa comedie *Pe malul gârlei*, în care marele artist *Julian* era neîntrecut. Limba d-lui *Olănescu* este dintre cele mai frumöse.

Nr. 64, *Spre primăveră*, versuri de *Costin*, un tiner al cărui talent făgăduiesc mult.

Cu această ocașie recomandăm călduros tuturor celor interesanți „Biblioteca pentru toți“ ca cărți de premii. Eftinătatea ei, (căci spre pildă cu 3 lei, ai 1.000—1.400 pagini), valörea literară a operilor, ce conține, o fac să fiă adevărată publicație bună de dat premii tinerimei de ambe-sexe, dela orașe și sate. Incă odată o recomandăm pensicnelor, proprietarilor, primarilor, părinților și tuturor, cari doresc ca copii să cetescă lucruri sănătoșe și plăcute. *Librăria editöre Carol Müller*, (53 Calea Victoriei), trimite ori cui gratis catalogul complect.

Librăria Müller a deschis și la *Sinaia* în *Parc* pentru timpul verei o sucursală bogat asortată cu tot felul de cărți, române, franceșe, germane, engleșe și cu tôte articolele de librărie. În curēnd va mai apără *DAN*, de *V. Vlahuță*.

*

